

Motion till riksdagen 2013/14:C257

av **Bo Bernhardsson (S)**

Genomför friköpslagen!

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att friköpslagen ska genomföras.

Motivering

Under århundraden har arrendatorer och befolkning under godsens – så kallade historiska arrenden – förnekats möjligheten att äga sin jord. Ett förhållande som nyligen speglats i SVT i programmet ”Greven och frälsebönderna” och som i skrivande stund fortfarande kan ses på SVT Play.

Arrendatorerna har genom historien tvingats till flera hundra årliga så kallade hoveridagsverken, körslor och avgifter till de adliga slottsherrarna. De som inte orkat har inte sällan vräcks från hem och jord, som de brukat i generationer. De fortfarande i flera avseenden livegna torparna till de kvarvarande godsens har i vissa fall genom sina dagsverken och arrendeavgifter i själva verket betalat arrendestället ett stort antal gånger.

Det historiska arrendejordägarsystemet, särskilt under fideikommissen, har också hämmat landsbygdens utveckling. Det har bromsat rationalisering och företagsutveckling och är därför också till nackdel för konsumenterna och samhällsekonomin i stort.

För snart ett kvarts sekel sedan, den 30 november 1989, fattade Sveriges riksdag efter en motion av bl a Bengt Silfverstrand (S), som uthålligt drivit frågan, med stor majoritet det historiska beslutet att avskaffa denna sista kvarleva från det gamla feodalsamhället. Jordbruksarrendatorer skulle få rätt att friköpa sina gårdar vid så kallade historiska arrenden.

Riksdagsbeslutet genomfördes dock aldrig. Den tillträdande borgerliga regeringen 1991 ville inte befatta sig med frågan. Den socialdemokratiska regeringen som tillträdde 1994 gjorde heller aldrig slag i saken. Ett skäl till denna tövan var att man beförde att om man lade fram en friköpslag kanske denna

Fel! Okänt namn på

skulle komma att överklagas och fällas som ett brott mot Europakonventionen och EG-rätten.

Vissa framsteg har gjorts, exempelvis har frälsebönderna fått ett starkare skydd för ekonomiska investeringar på arrendegården. Men trots detta kvarstår i sina huvuddrag denna privilegierest från feodalsamhället.

En ny generation arrendebönder vid vissa av de gamla godsens (bl a Trolle Ljungby i Skåne/Blekinge) engagerar sig fortfarande och kräver att denna sista rest av ett feodalt system ska avskaffas. Något som borde vara en självklarhet i ett modernt, demokratiskt samhälle.

En lag om friköpsrätt kränker ingen enskild äganderätt till någon jord som någon ägare aktivt brukat, bebott eller är beroende av för sin utkomst. Tvärtom skulle en sådan lag leda till att vi bättre lever upp till en rimlig och rättvis tolkning av enskild äganderätt. Därför bör friköpslagen äntligen genomföras.

Stockholm den 27 september 2013

Bo Bernhardsson (S)